

**T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU**

ESAS NO : 2017/1179
KARAR NO : 2021/1563
K. TARİHİ : 02.12.2021

MAHKEMESİ: İş Mahkemesi

1. Taraflar arasındaki “maddi ve manevi tazminat” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, İstanbul Anadolu 22. İş Mahkemesince verilen davanın kısmen kabulüne ilişkin karar davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay (Kapatılan) 21. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi:

4. Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalıya ait işyerinde çalışırken 21.12.2009 tarihinde geçirdiği iş kazasında sağ gözüne tel batması nedeniyle sakat kaldığını, aylık ücretinin 720TL olduğunu, ayrıca yemek ve servis sosyal haklarından yararlandığını, iş kazasının davalı şirketin gerekli iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almaması nedeniyle meydana geldiğini ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 50.000TL manevi ve 20.000TL maddi olmak üzere toplam 70.000TL tazminatın faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep etmiş; 14.02.2014 tarihli ıslah dilekçesi ile maddi tazminat talebini arttırarak 75.150,10TL’ye yükseltmiştir.

Davalı Cevabı:

5. Davalı ... Alüminyum İmalat Pazarlama Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi vekili cevap dilekçesinde; kazanın davacının kusurlu davranışı sonucu meydana geldiğini, müvekkili şirketin işyerinde tüm iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini aldığını, işçilere gerekli eğitimlerin verildiğini, iş güvenliği için gerekli olan alet ve ekipmanların imza karşılığı teslim edildiğini, öte yandan davacının 720TL ücret aldığı yönündeki iddiasının doğru olmadığını, vasıfsız işçi olması nedeniyle asgari ücretle çalıştığını, ücretin tamamının banka hesabına yatırıldığını, tazminat talep hakkı olmamakla birlikte Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından gelir bağlanmış

ise, gelirin peşin sermaye değerinin hesaplanacak maddi tazminattan mahsubu gerektiğini, ayrıca kazadan sonra davacıya her türlü yardımın yapıldığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkeme Kararı:

6. İstanbul Anadolu 22. İş Mahkemesinin 30.04.2014 tarihli ve 2013/163 E., 2014/312 K. sayılı kararı ile; davacının geçirdiği iş kazası sonucunda %27 oranında malul kaldığı, kazanın meydana gelmesinde davalı işverenin %70; davacının %30 oranında kusurlu olduğu, hesap bilirkişisinin dosya içeriğine uygun raporuna göre Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenen geçici iş göremezlik geliri mahsup edildikten sonra karşılanmayan maddi zararın 75.150,10TL olduğu, ayrıca 32.000TL manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

7. İstanbul Anadolu 22. İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

8. Yargıtay (Kapatılan) 21. Hukuk Dairesinin 08.10.2015 tarihli ve 2015/12299 E., 2015/17955 K. sayılı kararı ile; "...1-Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerektirici nedenlerle temyiz kapsam ve nedenlerine göre; davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddine,

2-Dava, zararlandırıcı sigorta olayı sonucu sürekli iş göremezliğe uğrayan sigortalının maddi ve manevi zararlarının giderilmesi istemine ilişkindir.

2

Mahkemece, maddi tazminat isteminin kabulüne, manevi tazminat isteminin ise kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Uyuşmazlık, tazminatın belirlenmesi noktasında toplanmaktadır. Tazminatın saptanmasında ise; zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, PMF 1931 yaşama tablosundan tespit olunan bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş görmezlik ve karşılık kusur oranları, Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan gelirin peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle belirlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Öte yandan tazminat miktarının, işçinin olay tarihindeki bakiye ömrü esas alınarak aktif ve pasif dönemde elde edeceği kazançlar toplamından oluştuğu yönü ise söz götürmez.

Başka bir anlatımla, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulacağı, eğer davacının emekli olduğu tarih belli ise bu tarihe kadar aksi halde ise 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonrada bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı, hesap raporunun Yargıtay denetimine elverişli olması gerektiği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindendir.

Hal böyle iken somut olayda, kazalının muhtemel yaşama süresinin PMF 1931 yaşama tablosu yerine Dairemizce kabul görmeyen TRH-2010 yaşama tablosuna göre tespit edildiği hesap bilirkişisi raporuna itibar edilerek neticeye varılması doğru bulunmamıştır.

Yapılacak iş, taraflar yararına oluşan kazanılmış haklar dikkate alınarak, muhtemel yaşama süresinin PMF 1931 tablosuna göre tespit edilerek maddi zarar hesabı yaptırılması ve çıkacak sonuca göre bir karar verilmesinden ibarettir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular nazara alınmaksızın yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Direnme Kararı:

9. İstanbul Anadolu 22. İş Mahkemesinin 03.03.2016 tarihli ve 2015/656 E., 2016/116 K. sayılı kararı ile; önceki gerekçeye ilaveten Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 13.12.2013 tarihli ve 2012/21268 E., 2013/24392 K. sayılı ilamında da belirtildiği üzere uygulamada sigortalının veya hak sahibinin bakiye yaşam süresinin belirlenmesinde 1931 tarihli PMF Fransız Yaşam Tablosundan yararlanılmakta ise de, Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Aktüerya Birimleri Bölümü, BNB Danışmanlık, Marmara Üniversitesi ve Başkent Üniversitesinin çalışmaları ile TRH 2010 adı verilen Ulusal Mortalite Tablosu hazırlanmış olup Sosyal Güvenlik Kurumunun 2012/32 sayılı genelgesiyle de ilk peşin sermaye değerlerinin hesabında anılan tabloların uygulanmasına geçildiği, özü itibarıyla varsayımlara dayalı bir hesaplama olan gerçek zararın tespitinde gerçeğe en yakın verilerin kullanılmasının esas olduğu, **TRH 2010 tablosunun ülkemiz şartlarına göre hazırlanmış bir tablo olmakla gerçeğe en yakın verileri içerdiği, öte yandan iş kazalarında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından kazazede işçiye bağlanan gelirlerin ilk peşin sermaye değerinin belirlenmesinde TRH 2010 tabloları hesaplamaya esas alındığından, PMF 1931 tablolarına göre gerçek zarar tespiti yapıp TRH 2010 tablosuna göre belirlenen peşin sermaye değerinin mahsubunun hakkaniyete uygun olmayacağı, ayrıca Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası genel şartlarında da destekten yoksun kalma teminatının hesaplanmasında TRH 2010 tablolarının kullanılacağına hükme bağlandığı** gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

10. Direnme kararı süresi içinde davalı şirket vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

11. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; iş kazası nedeniyle maddi tazminat hesabı yapılırken, işçinin muhtemel yaşam süresinin PMF 1931 yaşam tablosuna göre mi, TRH 2010 yaşam tablosuna göre mi tespit edilmesi gerektiği noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

12. Öncelikle konuyla ilgili kavramlar ve mevzuat hükümlerine kısaca değinmekte fayda bulunmaktadır.

13. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) 17. maddesine göre;

“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz...". Anayasa'nın 56. maddesinde ise herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, Devletin herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamakla yükümlü olduğu yönünde düzenleme yapılmıştır. Sözü edilen bu hükümler kapsamında değerlendirme yapıldığında ölüm ve bedensel zararların tazminine ilişkin hususların insan hakları ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

14. Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun (Borçlar Kanunu) İkinci Faslında "Haksız muamelelerden doğan borçlar" başlığı altında 41. vd maddelerinde (01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Genel Hükümler Kısımının Birinci Bölümünün İkinci Ayrımı 49. vd. maddelerinde) haksız fiilden doğan sorumluluk ile ilgili kurallara yer verilmiş olup bu kurallar bütünü sorumluluk hukuku olarak nitelendirilmektedir.

15. Sorumluluk hukukunun en önemli amacı, kişinin mal varlığında iradesi dışında meydana gelmiş eksilmeyi aynı veya nakdi olarak gidermektir. Sorumluluk hukuku bu amacı nedeniyle tazminat hukuku olarak da adlandırılmaktadır.

16. Zararın tazminini talep etmek hakkı ise doğrudan zarar görene tanınmıştır. Doğrudan zarar gören dışında üçüncü bir kişinin tazminat talebinde bulunma hakkı, kural olarak yoktur.

17. Bununla birlikte bazen haksız fiil doğrudan zarar göreni etkilememekte, başkalarının da zarar görmesine sebebiyet verebilmektedir. Özellikle zarar verici eylem sonucu bir kimsenin ölmesi hâlinde bazı kimseler ölenin desteğinden, bakımından ve yardımlarından yoksun kalmakta, bu nedenle zarara uğramakta ve meydana gelen zararın tazmini ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. İşte bu noktada eylemin muhatabı olmayan üçüncü kişinin tazminat talep edemeyeceği kuralına mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 45/2'nci maddesi ve sonradan yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 53/3'üncü maddesi ile bir istisna getirilmiş ve ölüm nedeniyle zarara uğrayan üçüncü kişilere uğradıkları zararın tazmini imkânı tanınmıştır (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 22.06.2018 tarihli ve 2016/5 E., 2018/6 K. sayılı kararı).

18. Öte yandan sorumluluğu doğuran olayın zarar görenin vücut bütünlüğünü ihlal etmesi hâlini düzenleyen Borçlar Kanunu'nun "Cismani zarar halinde lazım gelen zarar ve ziyan" başlıklı 46. maddesi;

“Cismani bir zarara duçar olan kimse külliye veya kısmen çalışmaya muktedir olamamasından ve ileride iktisaden maruz kalacağı mahrumiyetten tevellüt eden zarar ve ziyanını ve bütün masraflarını isteyebilir.

Eğer hükmün suduru esnasında, کافی derecede kanaat ile cismani zararın neticelerini tayin etmek mümkün değil ise; hükmün tefhimi tarihinden itibaren iki sene zarfında hâkimin, tetkik salahiyetini muhafaza etmeğe hakkı vardır." amir hükmünü içermektedir.

19. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren ve Borçlar Kanunu'nu yürürlükten kaldıran 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (Türk Borçlar Kanunu/TBK) “Bedensel zarar” başlıklı 54. maddesinde ise bedensel zararın tanımı yapılmayarak bedensel zararların neler olduğunun sayılması ile yetinilmiş, “özellikle şunlardır” ifadesi kullanılarak bedensel zararların maddede sayılanlarla sınırlı olmadığına vurgu yapılmıştır. Maddeye göre beden bütünlüğünün ihlali

sonucunda ortaya çıkan zararlar; tedavi giderleri, kazanç kaybı, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ve ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplardır.

20. İş Hukukunda ve Sosyal Güvenlik Hukukunda "sürekli iş göremezlik" olarak adlandırılan bedensel zararlara "kalıcı sakatlık" denildiği gibi, Yargıtay kararlarında ve Adli Tıp Kurumu raporlarında "beden gücü kaybı" veya "çalışma gücü kaybı" ya da "meslekte kazanma gücü kaybı" da denilmektedir. Sürekli iş göremezlik durumu kendi içinde sürekli kısmi iş göremezlik ve sürekli tam iş göremezlik olarak ikiye ayrılmaktadır.

21. Sürekli kısmi iş göremezlik hâline giren kişi çalışmasını sürdürebilir ise de, yaşlarına ve aynı durumda olanlara göre (sakatlığı oranında daha fazla güç ve çaba harcayacağından), kazançlarında bir azalma olmasa bile (sakatlığı oranında) tazminat isteme hakkı bulunduğu kabul edilmektedir.

22. Sürekli tam iş göremezlik, beden gücünün bütünüyle yitilmesi durumudur. Bu durumdaki kişi artık çalışamayacak ve kazanç elde edemeyecektir. Bu nedenle tazminat yüzde yüz oranı üzerinden hesaplanacak, giderek başkasının yardımıyla yaşamını sürdürmesi zorunluluğu varsa, ayrıca tazminata bakıcı giderleri de eklenecektir.

23. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 45. maddesinde sorumluluğu doğuran olayın ölüme neden olması durumuna ilişkin düzenlemelere yer verilmiş olup anılan madde uyarınca;

“Bir adam öldüğü takdirde zarar ve ziyan, bilhassa defin masraflarını da ihtiva eder. Ölüm, derhal vuku bulmamış ise zarar ve ziyan tedavi masraflarını ve çalışmaya muktedir olmamaktan mütevellit zararı ihtiva eder.

5

Ölüm neticesi olarak diğer kimseler müteveffanın yardımından mahrum kaldıkları takdirde, onların bu zararını da tazmin etmek lazım gelir”.

24. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinde de benzer yönde bir düzenlemeye gidilmiş ve ölüm hâlinde uğranılan zararların, cenaze giderleri, ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ile ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar olarak gösterilmiştir. Maddenin 3. fıkrasında Borçlar Kanunu'nun 45. maddesindeki "yardımdan mahrum kalma" ifadesi yerine “destekten yoksun kalma” ibaresi kullanılmış ve ölenin desteğinden yoksun kalınması bir zarar türü olarak kabul edilmiştir.

25. Bu itibarla Borçlar Kanunu'nun 45/2. ve sonradan yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu'nun 53/3. maddeleri uyarınca ölüm hâlinde ölenin yardımından faydalananlar, bu yüzden uğradıkları kayıpların tazminini tazminat sorumlusundan talep etme hakkına sahiptirler. Bu tazminat türü, destekten yoksun kalma tazminatı olarak adlandırılmakta olup destekten yoksun kalanların desteğin ölümünden önceki yaşamlarındaki sosyal ve ekonomik durumlarının korunması amaçlanmaktadır.

26. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun "Tazminat miktarının tayini" başlıklı 43. maddesi;

“Hâkim, hal ve mevkiin icabına ve hatanın ağırlığına göre tazminatın suretini ve şümulünün derecesini tayin eyler.

Zarar ve ziyan irad şeklinde tayin olunduğu takdirde borçludan icabeden teminat alınır.” düzenlemesini içerirken "Tazminatın tenkisi" başlıklı 44. maddesinde;

“Mutazarrır olan taraf zarara razı olduğu yahut kendisinin fiili zararın ihdasına veya zararın tezayüdüne yardım ettiği ve zararı yapan şahsın hal ve mevkiini ağırlaştırdığı takdirde hâkim, zarar ve ziyan miktarını tenkis yahut zarar ve ziyan hükmünden sarfinazar edebilir.

Eğer zarar kasden veya ağır bir ihmâl veya tedbirsizlikle yapılmamış olduğu ve tazmini de borçluyu müzayakaya maruz bıraktığı takdirde hakim, hakkaniyete tevfikân zarar ve ziyanı tenkis edebilir.” hükmü bulunmaktadır.

27. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 55 ve 56. maddelerinde ölüm ve bedensel zararlarda tazminatın hesaplanmasına ilişkin temel ilkelere yer verilmiştir. Türk Borçlar Kanunu’nun 55. maddesine göre; "Destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararlar, bu kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır. Kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilmez; zarar veya tazminattan indirilemez. Hesaplanan tazminat, miktarı esas alınarak hakkaniyet düşüncesi ile arttırılamaz veya azaltılamaz.

Bu Kanun hükümleri, her türlü idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerin yol açtığı vücut bütünlüğünün kısmen veya tamamen yitirilmesine ya da kişinin ölümüne bağlı zararlara ilişkin istem ve davalarda da uygulanır".

28. Görüldüğü üzere Türk Borçlar Kanunu'nun 55. maddesinin 1. fıkrasının ilk cümlesinde tazminatın hesabında Türk Borçlar Kanunu'nun ve sorumluluk hukuku ilkelerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu durumda tazminat hesaplanırken Türk Borçlar Kanunu'nun 51. vd maddelerindeki hükümler ile diğer özel kanunların Türk Borçlar Kanunu'na aykırı olmayan hükümleri uygulanacaktır. Türk Borçlar Kanunu'nun 51. maddesindeki (Borçlar Kanunu m. 43) "Hakim, tazminatın kapsamını ve ödeme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler." şeklindeki düzenleme ile tazminatın nasıl belirleneceği hükme bağlanmıştır.

29. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 55. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesinde ise tazminatın belirlenmesinde nelerin indirim konusu yapılamayacağı açıkça ifade edilmiştir, Rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler indirim konusu olamayacaktır. Ayrıca, 1. fıkrasının son cümlesine göre de yöntemince belirlenen tazminatın miktarı esas alınarak azlığı veya çokluğuna dayalı olarak hakkaniyet düşüncesi ile hesaplanan tazminat miktarı arttırılıp azaltılamayacaktır.

30. Hemen belirtmelidir ki, 818 sayılı Borçlar Kanunu ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu düzenlemeleri kapsamında destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararların tazminine ilişkin olarak üç kaynak bulunmaktadır. Bunlar; haksız fiiller ve diğer sözleşme dışı sorumluluk sebepleri, sözleşmeden doğan sorumluluk ve vekâletsiz iş görmedir.

31. Bir kimsenin kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille sözleşme dışında diğer bir kimseye vermiş olduğu zararın giderilmesini düzenleyen sorumluluk haksız fiil sorumluluğu olup, Türk Borçlar Kanunu'nun 49. vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Diğer taraftan tazminat, adam çalıştırmanın sorumluluğu (TBK m. 66), hayvan bulunduranın sorumluluğu (TBK m. 67), yapı malikinin sorumluluğu (TBK m. 69), tehlike sorumluluğu (TBK m. 71) gibi kusursuz sorumluluk hâllerinde ortaya çıkabileceği gibi, Türk Medeni Kanunu'nun 369. maddesinde yer alan ev

başkanının sorumluluğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun (2918 sayılı Kanun) 85. maddesinde düzenlenen araç işletenin sorumluluğu hâllerinde de söz konusu olabilmektedir.

32. Bedensel zarara uğrayan ya da ölen ile sorumlu arasında bir sözleşme ilişkisi mevcut ise ve bu sözleşmeye aykırı davranış nedeniyle zarar ortaya çıkmışsa, bedensel zarara uğrayan ya da ölenin desteğinden yoksun kalanların tazminat talep etme hakları mevcut olmakla Borçlar Kanunu'nun 98/2. ve Türk Borçlar Kanunu'nun 114/2. maddelerinde haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine uygulanacağı öngörülmüştür.

33. Sözleşmeden doğan sorumluluk nedeniyle tazminat talep hakkı taşıma sözleşmesi veya işverenin gözetme borcuna aykırı davranması sonucu iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle de ortaya çıkabilmektedir.

34. Son olarak Türk Borçlar Kanunu'nun 526 vd maddelerinde düzenlenen vekâletsiz iş görenin her türlü ihmali davranışları nedeniyle bedensel zarar yada ölüm meydana gelmiş ise vekâletsiz iş gören tazminatla sorumlu olunacaktır.

35. Geline bu noktada maddi tazminatın hesaplanması konusuna kısaca değinilmelidir.

36. Ölüm veya bedensel zararlar nedeniyle açılan maddi tazminat davalarında mahkemece zarar gören vefat etmemiş ise geçici veya sürekli iş göremezlik durumu ve oranı hakkında sağlık raporu alındıktan ve ayrıca tarafların ihlâl ettiği kurallar çerçevesinde kusur oranları belirlendikten sonra konusunda uzman aktüerya bilirkişisinden zarar görenin veya ölüm hâlinde hak sahiplerinin talep edebilecekleri tazminat miktarının tespiti için hesap raporu alınmaktadır.

37. Maddi tazminatın gerçek zarar üzerinden belirlenmesi gerekmekte olup gerek bedensel zarara uğrayanın gerekse desteğin aktif ve pasif dönemde elde edeceği kazançlar toplamı gerçek zararı oluşturmaktadır.

38. Gerçek zarar hesabı özü itibariyle varsayımlara dayalı bir hesaplama olması nedeniyle gerçeğe en yakın verilerin kullanılması esastır. Bu kapsamda olmak üzere zarar ve tazminata doğrudan etkili olan ölen ya da bedensel zarara uğrayanın gerçek kazancı, bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş göremezlik ve karşılık kusur oranları, destek görenlerin bakiye ömrü ve gelirden alacakları pay oranları, kız çocuklarının muhtemel evlenme yaşı, eşin evlenme olasılığı, varsa Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değeri gibi tüm veriler toplandıktan sonra aktif ve pasif dönem için ayrı ayrı hesaplama yapılmaktadır.

39. Görüldüğü üzere gerçek zararın ne kadar süre için hesaplanacağı tazminatın ana unsurlarındandır. Destekten yoksunluk tazminatı yönünden desteğin yaşam süresi ile aktif ve pasif dönemi, destekten yoksun kalanların yaşam süreleri ve ne kadar süre ile destek görecekları, bedensel zararlarda ise zarar görenin yaşam süresi tazminat hesabının temel taşlarından birini teşkil etmektedir.

40. Yeri gelmişken belirtilmelidir ki; zarar görenin ya da desteğin ve hak sahiplerinin bakiye ömürlerinin (muhtemel yaşam sürelerinin) belirlenmesinde hayat (yaşam) tabloları kullanılmaktadır. Yaşam tabloları hayatta kalma ve ölüm istatistiklerinden elde edilen sonuçların değerlendirilmesi suretiyle her bir yaşta bir yıl içinde kaç kişinin hayatta kalacağını ve kaç kişinin öleceğinin ve muhtemel yaşam sürelerinin öngörüldüğü tablolardır.

41. Ülkemizde uzun yıllar 1931 tarihli PMF (Population Mesculine et F minine) adı verilen Fransa nüfus verisinden oluşturulan ve cinsiyet ayrımı olmayan Fransız Yaşam Tablosu kullanılmış olup bu tablonun yasal dayanağını mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun (506 sayılı Kanun) 22. maddesi oluşturmaktadır.

42. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanun'un 26. maddesinde "İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veyahut suç sayılabilir bir hareketi sonucu olmuşsa, Kurumca sigortalıya veya hak sahibi kimselerine yapılan veya ileride yapılması gerekli bulunan her türlü giderlerin tutarları ile gelir bağlanırsa bu gelirlerinin 22 nci maddede belirtilen tarifeye göre hesaplanacak sermaye değerleri toplamı (...) Kurumca işverene ödettirilir...." hükmü ile "Gelirin sermayeye çevrilmesi" başlıklı 22/2. maddesinde yer alan "Bu madde gereğince verilecek sermaye, çalışma ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca birlikte tespit olunacak tarifeye göre hesaplanır." şeklindeki düzenleme uyarınca 4772 sayılı İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu'na ek olarak  alışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından birlikte hazırlanan tarife, 1931 tarihli PMF beklenen ömür süresi varsayımına göre kişinin içinde bulunduğu yaşta, daha kaç yıl yaşayacağı olasılığı gözetilerek peşin değer tablolarının düzenlediği açıklanarak 1965 yılında y r rl ge konulmuştur.

43. 01.10.2008 tarihinde y r rl ge giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (5510 sayılı Kanun) ile 506 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış ise de, 5510 sayılı Kanun'da mülga 506 sayılı Kanun'un 22. maddesine paralel bir düzenleme getirilmemiş, bu hususların uygulanmasına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

44. 28.08.2008 tarihli ve 26981 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak y r rl ge giren Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin (Yönetmelik) "Peşin sermaye değerleri tabloları" başlıklı 50. maddesinde, "Kurumca, Kanun'un ilgili maddelerinde belirtilen giderlerin, yaş, kesilme veya yeniden bağlanma ya da hak sahipliği nedeniyle sonradan gelir veya aylık bağlanma ihtimalleri ve yüzde beş iskonto oranı dikkate alınarak hesaplanacak tutarı tespit etmek amacıyla peşin sermaye değerleri tabloları hazırlanır. Hazırlanan tablolar demografik ve ekonomik değişiklikler nedeniyle Kurumca gerekli görülen h llerde güncellenir. İlk peşin sermaye değerleri, gelir veya aylığın başlangıç tarihinde yürürlükte olan peşin sermaye değerleri tablolarına göre belirlenir. Peşin sermaye değerleri hesaplamalarıyla ilgili usul ve esaslar Kurumca  ıkarılacak tebliğ ile duyurulur." yönünde düzenleme yapılmıştır. Bu Yönetmeliği yürürlükten kaldıran 12.05.2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 46. maddesinde de aynı yönde düzenlemeye yer verilmiştir.

45. 2008 yılında y r rl ge giren Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin sözü edilen 50. maddesindeki hükme istinaden Kurumca  ıkarılan ve 28.09.2008 tarihli, 27011 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan "İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası Bakımından İşverenin,    nc  Kişilerin ve Sigortalıların Sorumluluğu ile Peşin Sermaye Değerlerinin Hesaplanmasıyla İlgili İşlemler Hakkında Tebliğ'in " Peşin sermaye değerleri tabloları ve peşin sermaye değerinin hesabı" başlıklı 9. maddesinde Kurumca, bu maddenin 2. fıkrasında belirtilen giderlerin; yaş, kesilme veya yeniden bağlanma ya da hak sahipliği nedeniyle sonradan gelir veya aylık bağlanma ihtimalleri ve yüzde beş iskonto oranı dikkate alınarak hesaplanacak tutarını tespit etmek amacıyla peşin sermaye değerleri tablolarının hazırlanığı ve Tebliğ'in ekinde yer aldığı vurgulandıktan sonra, hazırlanan tabloların demografik ve ekonomik değişiklikler nedeniyle Kurumca gerekli görülen h llerde güncelleneceği, ilk peşin sermaye değerleri, gelir veya aylığın başlangıç tarihinde yürürlükte olan peşin sermaye değerleri tablolarına göre belirleneceği hükme

bağlanmıştır. Tebliğin eki olan tablolarda CSO (commissioners Standard Ordinary) 1980 ABD tablosu esas alınmıştır. Kurumun 2011/58 sayılı Genelgesinin 9. bölümünde de bu konuda düzenlemelere yer verilmiştir.

46. Daha sonra Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Aktüerya Bilimleri Bölümü, BNB Danışmanlık, Marmara Üniversitesi ve Başkent Üniversitesinin çalışmalarıyla "TRH-2010" adı verilen "Ulusal Mortalite Tablosu" kadın ve erkekler için ayrı ayrı hazırlanmıştır.

47. Sosyal Güvenlik Kurumu da 25.09.2012 tarihli ve 2012/32 sayılı 2011/58 sayılı Genelgede değişiklik yapılmasına ilişkin Genelgesinde;

"...Söz konusu Genelgenin eklerinin incelenmesinde, maddi veya mevzuat içerikli hatalar ile bazı tabloların yeniden güncellenmesi gerektiği tespit edilmiş, ayrıca CSO 1980 yaşam tablosu esaslı peşin sermaye değeri tabloları Türkiye için hayat ve hayat annüite tablolarına göre yeniden güncellendiğinden, hem söz konusu hataların giderilmesi hem de 2011-58 sayılı Genelge ekinde güncellenmesi gereken tablolar ve TRH-2010 yaşam tablosuna göre yeniden güncellenen peşin sermaye tabloları'nın açıklandığı belirtilerek TRH 2010 yaşam tablosuna göre yeniden güncellenen tablolara yer vermiştir. Bu suretle Sosyal Güvenlik Kurumunca ilk peşin sermaye değerlerinin hesabında anılan tabloların uygulanmasına geçilmiştir.

48. Bunların yanı sıra 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 93. maddesinin 1. fıkrası gereği zorunlu malî sorumluluk sigortası genel şartları, teminat tutarları ile tarife ve talimatları Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilir ve Resmî Gazete'de yayımlanır. Böylece Hazine Müsteşarlığı kanundan aldığı yetki ile zorunlu malî sorumluluk sigortası genel şartlarını belirlemektedir.

9

49. Diğer yandan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1425. maddesinin 1. fıkrası uyarınca sigorta poliçesinin, tarafların haklarını, temerrüde ilişkin hükümler ile genel ve varsa özel şartları içermesi gerekmekte olup 01.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın C.10. maddesindeki hüküm ile 12.08.2003 tarihli ve 25197 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları yürürlükten kaldırılmıştır.

50. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 90. maddesinde 14.04.2016 tarihinde 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile yapılan değişiklikle zorunlu malî sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatların bu Kanun ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda öngörülen usul ve esaslara tabi olacağı hükmü getirilmiştir.

51. Yeni genel şartların C.11. maddesine göre yeni genel şartlar, yürürlük tarihi olan 01.06.2015 tarihinden sonra akdedilmiş sözleşmelere uygulanacak olup, genel şartların 1. maddesinde "Bütün genel şartlar ekleriyle bir bütündür" hükmü bulunmaktadır. Genel şartların destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin (2) numaralı Ek'nin ve sürekli sakatlık tazminatının hesaplanmasına ilişkin (3) numaralı Ek'nin 3. maddelerinde hesaplamlarda TRH 2010 hayat tablosunun kullanılacağı, tablonun belirli periyotlarda güncellenmesi hâlinde vefat veya kaza tarihindeki güncel versiyonun esas alınacağı hükme bağlanmıştır. Bu arada belirtmek gerekir ki, Anayasa Mahkemesinin 17.07.2020 tarihli ve 2019/40 E., 2020/40 K. sayılı kararı ile, 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin 1. cümlesinde yer alan "...ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda..." ibaresinin ve 2. cümlesinde yer alan "...ve genel şartlarda..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir.

52. Son olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 90. maddesinin 1. fıkrasına 09.06.2021 tarihli ve 7327 sayılı Kanun'un 18. maddesi ile eklenen hüküm ile, "b) Destekten yoksun kalma tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu ve zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 2'yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,

c) Sürekli sakatlık tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 2'yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı ve sürekli sakatlık oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,..." hesaplanacağı yönünde düzenleme yapılmıştır.

53. Danıştay tarafından da ölüm veya bedensel zarardan kaynaklanan maddi tazminat hesaplamalarında TRH 2010 yaşam tablosunun kullanıldığı görülmektedir. Nitekim Danıştay 10. Dairesinin 17.06.2021 tarihli ve 2019/6828 E., 2021/3429 K. sayılı kararında; "...Öncelikle, söz konusu raporda bakiye ömür belirlenmesinde PMF 1931 Hayat Tablosunun esas alındığı görülmektedir.

Destekten yoksun kalma zararı, özü itibarıyla varsayımsal verilere dayanılarak hesaplanmakta ise de; bilirkişi raporunun ilgililerin gerçek maddi zararlarını göstermesi için raporda gerçeğe en yakın ve güncel verilerin kullanılması esastır. Bu nedenle, tazminat hesabına esas bakiye ömrün belirlenmesinde ülkemize özgü ve güncel verileri içeren TRH 2010 tablosunun esas alınması..." gerektiği belirtilmiştir.

54. Bu noktada vurgulanmalıdır ki, yaşam sürelerinin tespitinde kullanılan tablolar arasında farklılık bulunması tazminat miktarını önemli ölçüde etkilemektedir. Şöyle ki; PMF 1931 yaşam tablosu cinsiyet ayrımı gözetmeyen bir tablo olup, kadın-erkek ayrımı yapılmamıştır. Bu tabloda yeni doğan bir insanın ömrü ortalama 56,64 olarak kabul edilmiştir. Oysa TRH 2010 yaşam tablosunda çok yerinde olarak kadın ve erkekler için ikili bir ayrıma gidilmiştir. TRH 2010 yaşam tablosunda yeni doğan bir insanın ömrü kadınlarda 78,02, erkeklerde ise 71,93 olarak belirlenmiştir. Her iki tablo karşılaştırıldığında başlangıçta yaşam süreleri arasında 15 ilâ 22 yıl arasında değişen sürelerde farklar doğmakta, orta yaşlarda yaşam süreleri birbirine yaklaşmakla birlikte sonuç olarak muhtemel yaşam ve bakiye ömür sürelerinin PMF 1931 tablosunda daha az, TRH 2010 tablosunda daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

55. Somut olayda davacı, davalı şirkete ait işyerinde çalışırken geçirdiği iş kazasında malul kaldığını, iş kazasının meydana gelmesinde davalı işverenin kusurlu olduğunu ileri sürerek maddi tazminat talep etmiş, 10.02.2014 tarihli bilirkişi raporunda kaza tarihinde 33 yaşında olan davacının TRH 2010 yaşam tablosuna göre bakiye ömrünün 42 yıl, muhtemel ömür sonunun 75 yaş olduğu kabul edilerek buna göre aktif ve pasif devre için, belirlenen ücret ve kusur durumu dikkate alınarak Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan geçici iş göremezlik ödemesi ile bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değeri mahsup edilmek suretiyle tazminat hesabı yapılmış, mahkemece bu rapor hükme esas alınmıştır.

56. Yukarıda da açıklandığı üzere gerçek zarar hesabının özü itibarıyla **varsayımlara dayalı bir hesaplama olması nedeniyle gerçeğe en yakın verilerin kullanılması gerekliliği karşısında bakiye ömür süresinin belirlenmesinde ülkemize özgü ve güncel verileri içeren TRH 2010 yaşam tablosunun esas alınması yerindedir.**

57. Hâl böyle olunca **direnme kararı usul ve yasaya uygundur.**

58. Ne var ki, Özel Dairece bozma nedenine göre tazminatın miktarına ilişkin temyiz incelemesi yapılmadığından bu yönde inceleme yapılmak üzere dosya Özel Daireye gönderilmelidir.

IV. SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Direnme uygun bulunduğundan davalı şirket vekilinin hüküm altına alınan tazminatın miktarına ilişkin temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın YARGITAY 10. HUKUK DAİRESİNE GÖNDERİLMESİNE,

Karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 02.12.2021 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi.